בטומאה ישנה מאי שנא חלבין וביאת מקדש דמודו ליה דאם רצה יאמר מזיד הייתי טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה דאם רצה יאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה וכגון דאמרי ליה עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אמר להון לא נטמאתי דהכא לא מתריץ דיבוריה דליכא למימר לא עמדתי בטומאה (א) אבל טבלתי מאי אמר להון טבלתי ואכלתי כי אמר להון הכי איתכחש ליה דבוריה קמא מיהא בטומאת [ב]מגע אמר רב נחמן הלכה כר' יהודה אמר רב יוסף לא [ג] אמרה אלא בינו לבין עצמו ולעצמו אמר ר"ל מודה ר"מ לחכמים שאם [א]אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי מהימן דאי בעי אמר להון לא נגמרתי ביאתי אמר רב ששת מודה ר"מ לחכמים [ב]בנזיר טמא שאמרו לו שנים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור דאי בעי אמר נשאלתי על נזירי אמר אביי מודה רבי מאיר לחכמים שאם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא אומר לא ידעתי פטור (ב) דאי בעי אמר [ד] לא נתכוונתי לעדות: אכל חלב וחלב בהעלם אחת [כו']: מתקיף לה ר' זירא אמאי אינו חייב אלא חטאת אחת והא ב' זיתי חלב אכל א"ל אביי העלמות [ה] מחולקות והכא העלם אחד הוא דאיכא איכא דמקשי ליה הכי טעמא דהעלם אחת הא בשתי העלמות חייב שתים אמאי שם חלב אחד הוא אמר ליה אביי העלמות [ו] מחולקין: אכל חלב ודם פיגול ונותר חייב כו': ממין אחד חייב פשיטא [ג]אמר ריש לקיש משום בר תוטיני כגון שאכלו בשני תמחויין ואליבא דרבי יהושע דאמר תמחויין [ז]מחולקין מהו דתימא כי אמר ר' יהושע לא שנא לקולא ולא שנא לחומרא קמ"ל דחייב אלמא לחומרא אמר לקולא לא אמר איכא דאמר [ח] על סיפא משני מינין פטור פשיטא אמר ריש לקיש משום בר תוטיני כגון שאכלו בשני תמחויין ואליבא דר' יהושע דאמר תמחויין [ט] מחולקין דמהו דתימא כי אמר ר' יהושע לחומרא אמר לקולא לא אמר קמ"ל מב' מינין פטור מאי מב' מינין ממין אחד הוא ואמאי קרי ליה ב' מינים משום [י] דאכלו בב' תמחויין וקתני פטור אלמא ל"ש לקולא ול"ש לחומרא קאמר רבי יהושע מדסיפא מין אחד ושני תמחויין רישא מין אחד ותמחוי אחד פשיטא אמר רבינא כגון שהיתה לו ידיעה בינתיים ואליבא דרבן גמליאל [ד]דאמר אין ידיעה לחצי שיעור דתנן [ה]הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת ערבית ר"ג מחייב וחכמים [ו]פוטרין רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי [ז]יש ידיעה לחצי שיעור: מתני' כמה ישהא [יא] [ח]באוכלין כאילו אוכל קליות דברי ר"מ וחכמים אומרים [ט]עד שישהא מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס [יב] חייב [י]אכל אוכלין טמאין [כ]ושתה משקין טמאין [ל]שתה רביעית יין ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס חייב [מ]רבי [יג] אליעזר אומר אם פסק בה או אם נתן בו מים כל שהוא פטור: גמ' איבעיא להו [יד] ר"מ לחומרא קאמר או לקולא קאמר לחומרא קאמר והכי קתני כאילו אוכל קליות דאפילו כוליה יומא ואף על גב דמתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס כיון דמשכיה אכילתיה מחייב ואמרו ליה רבנן דעד שישהא בכדי אכילת פרס הוא דחייב יותר מכדי אכילת פרס פטור [טו] או דלמא לקולא קאמר [טז] דהכי קתני כאילו אוכל קליות והוא דלא איפסיק ביני וביני אבל [יז] דאיפסיק ביני וביני אע"ג דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס פטור ואמרו ליה רבנן כיון דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס הוא חייב ת"ש וחכמים אומרים עד שישהא [יח] בכדי אכילת פרס מתחלה ועד סוף

אי

בטומאה ישנה [יט] איכא מיגו אלא טעמא משום דאדם נאמן על עצמו הילכך היכא דאיכא קרבן [כ] הכי אבל בטומאה גרידתא לא: **אמר רבינא לעולם.** טעמא משום מיגו בחלבין וביאת מקדש איכא מיגו דלא נכנסתי שוגג אלא מזיד וגבי טומאה דלא מודו ליה משום דליכא מיגו ואע"ג דשייך ביה קרבן [כא] וליכא טומאה ישנה דלית בה מיגו כגון אמרו לו אכלת קדשים [כב] כו' (ו):

(ב) **לא אמר.** ר' יהודה שהוא נאמן וטהור אלא לאכול טהרות ביתו ובין עצמו אבל לפני אחרים לא יאכל דלמא אתי לזלזולי בטהרות: **לעצמו.** נאמן לאכול טהרות שהוא נוגע לאדם נאמן על עצמו [כג] אבל לאחרים לא יאכילם: **מודה ר"מ כו'.** [כד] אבל מיגו דמתניתין לא אמר דנוח לו לשקר לומר לא אכלתי מעשות רשע ולומר מזיד היה: **נשאלתי.** לחכם על נדרי והותר נטמאתי והכי קאמינא לא נטמאתי בעודי [כה] בנדרי: **יודע אתה בעדות.** והוא השביעו ולא הודה וחייב [כו] אתה קרבן שבועת העדות מיגו דמצי למיפטר נפשיה בהיתרא ולומר אמאי לא ידעתי דקאמינא לא נתכוונתי להיות עד: **חלב וחלב.** שני זיתי חלב: ה"ג **העלמות מחלקין: ממין אחד חייב.** אסיפא דמתניתין קאי דקתני שני חצאי זיתים ממין אחד חייב פשיטא: **מהו דתימא כי אמר ר' יהושע.** לקמן בהאי פירקא (י) [כז] (שני חצאי זיתים ממין אחד חייב) תמחויין מחלקין: **בין לקולא.** כגון אכל שני חצאי זיתים בשני תמחויין לא מצטרפין: **בין לחומרא.** דאם אכל שני זיתים בשני תמחויין בהעלם אחד חייב שתים קמ"ל ממין אחד חייב אפילו בשני תמחויין ולא פליג ר' יהושע: (ג) [כח] **קמ"ל.** דלחומרא קאמר: ה"ג **משני מינין פטור פשיטא.** ומדסיפא דאין מצטרפין מיירי במין אחד ושני תמחויין מכלל דרישא דקתני ממין אחד חייב דמצטרפין מין אחד ותמחוי אחד קאמר פשיטא: **אין ידיעה לחצי שיעור.** אכל חצי שיעור ונודע לא הויא ידיעה לחלק דאם חזר ואכל חצי שיעור מצטרפין: **הכותב שתי אותיות.** הויא מלאכה בשבת: **מתני' כמה ישהא האוכלן.** לשני חצאי זיתים דאמר מצטרפין: **כאילו אוכל קליות.** משערין אותן כאילו נתפרדו לפירורין דקין כקליות ואוכלן אחת אחת וכשיעור אותה שהייה מצטרפים: **פרס.** מפרש בעירובין (דף פב:) ככר שהוא משלש לקב חציה לבית המנוגע. חצי ככר הוא פרס לשון פרוסה והוא ד' ביצים: **אכל אוכלין טמאין.** נפסל גופו מן התרומה אם אכל חצי פרס כדאמרינן בעירובין בפרק כיצד משתתפין (שם) וחצי חציה לפסול את הגויה: **נכנס למקדש.** ארביעית יין קמהדר דמשום אוכלין טמאין לא מחייב אביאת מקדש: ***אם הפסיק בה.** [כט] שלא שתה בבת אחת רביעית יין: **גמ' לחומרא.** כאילו אוכל קליות אחת בסמוך זו לזו בההוא משערים שאם אכל כחצי זית והפסיק ולאחר [ל] אותה שעה אכל חצי זית אחר אף אם שהה מתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת [לא] פרס בסמוך זו לזו מצטרפין ואפילו הוי האי שיעורא כולי יומא: **א"ד לקולא קאמר.** דהכא ס"ל כרבנן דנטפי מאכילת פרס לא מצטרף והכי מדמי לקליות דאם לא הפסיק בינתים אלא כאכילת קליות שדרכן לאוכלן זו סמוך לזו מצטרף ואם הפסיק לא מצטרף אפילו בכדי אכילת פרס:

קרבן היינו כשאין עדים מכחישין (ד) דאם אמר אכלתי חלב בשוגג והעדים מעידים שבאותו היום שאומר שאכל ובאותה שעה התרו בו או שמעידין שהיה שומן לא מחייב קרבן [לב] (מטותיה) [מפומיה] ובעדים שאין פיו מכחישן חייב דאפילו בעד אחד חייב כדמשמע הכא ועוד אדרבה עדים אמירי טפי מפיו שהרי עדים מחייבין אותו אפילו פיו מכחישן דעד כאן לא פטרי רבנן רק מטעם מיגו אבל אי מכחיש להו נהדיא חייב קרבן ותו מאי משני ר' חייא כר"מ ס"ל אפילו כרבנן נמי שהרי מחייבין היכא דלא מתרץ דיבוריה [לג]:

מדסיפא מין אחד ושני תמחויין כו'. אבל לעיל דאוקי רישא במין אחד ושני תמחויין לא דייק מכלל דסיפא משני מינין שני מינין ממש כגון חלב ודם דאיכא למימר תנא סיפא אגב רישא אבל רישא אגב סיפא לא [לד] תנא: **דאמר** אין ידיעה לחצי שיעור. והא דקרי ליה העלם אחד לר"ג הוא דלא מחשב ידיעה לחצי שיעור ומכל מקום תני ליה לאשמועינן דאפילו בהעלם אחד משני מינין פטור: **מתחלה** ועד סוף כדי אכילת פרס. מהכא משמע דלתרי גווני מיירי שיעור פרס חדא לענין הפסקה שאם הפסיק בין אכילה לאכילה כשיעור פרס אין מצטרף וחדא כדאמרי' בעלמא (פסחים דף מד.) שאם נתן כזית תרומה כשיעור פרס דחולין ואכלן שהוא חייב עליה: **אוכלין** טמאין כו'. אית ספרים דגרסי שקלים ובטמאים מיירי וא"ת תיפוק ליה מכי נגע בהו טמא ויש לומר דתחב לו חבירו בבית הבליעה:

סתירו

תוספות דאי בעי אמר **לא** נגמרתי ביאה. שהעדים אין מעידין שראו כל המעשה אבל גבי חלב ראו כל המעשה אלא שלא היו יודעין מה היה בלבו ובנזיר נמי אע"פ שראו כל המעשה אפשר שמעולם לא הרי מותר מפא"ה בחלב שהיא מותר ולענין עדות אפשר שלא היה כך הגדה שלא נתכוין להעיד וקרא כתיב והוא עד: **לא** נתכוונתי להעיד. מכאן אמר רבי וכן דן הלכה למעשה דעדים ששמעו הדבר מפי בעלי מעשה אך לא נתכוונו להעיד ולא אמרו שם לשום עדות אין עדותן כלום אם באים אחר זמן להעיד בפני ב"ד: **שאכלן** בב' תמחויין. ורישא אכל חלב וחלב מיתוקמא בתמחוי אחד וחלב ופיגול ונותר נמי בתמחוי אחד חייב על כל אחד ואחד שהרי ג' שמות הן מיהו תימה אדמפליג בין חלב וחלב לחלב ופיגול ונותר לפלוג בחלב וחלב גופיה בין תמחוי א' לב' תמחויין וליכא למימר משום דבעי למיתני סיפא זה חומר וכו' והא דתני זה חומר במין א' וכו' והא דתני זה חומר במין אחד כגון בב' תמחויין ומצי למימר דה"ק חומר במינין הרבה דלעולם חייב על כל אחד ואחד בין תמחוי אחד בין ב' תמחויין לאפוקי מין א' בתמחוי א' לא מחייב אלא חדא:

מסורת הש"ס

א) [לעיל י: שבת קמא.], ב) [לקמן יז. שבת עא:], ג) קב. קה.], ד) שבת קה. [ולקמן טז:], ה) [נ"ל האוכלן כך איתא במשנה שבמשניות], ו) [ויותר נראה דצ"ל רבי אלעזר], ז) [ע"כ ל"ח], ח) [דף טו:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלא עמדתי בטומאה. נ"ב ועיין מסכת שבועות דף ל' ל"ז: (ב) רש"י ד"ה אמר רבינא וכו' קדשים כו' הס"ד ואח"כ מ"ה לא אמרן לא אמר: (ג) ד"ה בין לחומרא וכו' ולא פליג רבי יהושע לקולא דלחומרא קאמר הס"ד: (ד) תוס' ד"ה (כפ"ה) ומתוס כי מכחישן אותו דאם אמר וכו' לא מחייב קרבן ובעדים כשאין פיו מכחישן נמי חייב כצ"ל ותיבת מטותיה נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אם הפסיק כו'. עיין יומא דף פח ע"א תוד"ה מדפסל:

רבינו גרשום

תחת כבש ודלי דלות כמה הוי חד מיין דדלות דפרידה היינו חצי רובע דינר וחצי רובע דינר יש בו כ"ד פרוטות א"כ חד משיתסר היינו פרוטה ופלגא ואמאי קתני עשירית האיפה בפרוטה: אמר רבינא כולה מילתא. בין דלות בין דלי דלות כיולדת יליף דמביא פרידה אחת (תחת) כבש ולא קתני חד משיתסר בדאמרה אלא חד מתלתין ותרין: והכי קאמר מדרס רחמנא על דלות למיהוי חד מן ל"ב בסלע. כדאמרן דהיינו כ"ד פרוטות הס נמי על דלי דלות למיהוי חד מן ל"ב בדלות דהיינו חד מ"ד דהיינו י"ב פרוטות ושיתסר מי"ב פרוטות היינו פרוטה נמי ריבעא: אי הכי. נמצא עשירית האיפה פרוטה נמי ריבעא: אין הכי נמי ובציר מפרוטה הוי והאי דקתני מיכן לעשירית האיפה בפרוטה דלאו אורח ארעא לאייתויי פחות מפרוטה למקדש: מה בין שפחה לבין כל העריות כו' לא בעינן שכל העריות או במיתת ב"ד או בכרת וכאן במלקות: וכל העריות בזכר ונקבה בין זכר בין נקבה והשפחה בנקבה ולא בזכר דאין חיוב בעבד: וחייב על כל ביאה וביאה. מה שאין כן בשפחה שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה: לאתויא בקראי בהקראה כדתנן גדול שבדיינין מקרא בשעת מלקות אם לא תשמור לעשות והפלא ה' את מכותך: תהא בביקור. באומר היינו מלקות כדתנן אין אומדין אותו כו': בזמן שהאשה לוקה. שהיא גדולה והוא גדול האיש מביא קרבן: אין האשה לוקה. שהיא קטנה אין האיש מביא קרבן אע"פ שהוא גדול: מכדי עד הכא. או חופשה לא ניתן לה באיש קא משתעי אשר ישכב את אשה שכבת זרע נכתוב ברישא כר: הכי קאמר אם בביקורת תהיה. שהיא גדולה וברובה ומתכונת: והביא הוא את אשמו כשהיא בביקורת: ואימא הוא. לא לקי דמעשיה קרא בקורת תהיה היא ולא הוא: והביא את אשמו כתיב. ולא והביאה את אשמה: לעולם אינו חייב קרבן אלא על שפחה בעולה. שנתבעלה קודם לכן: חרופה. כגון הריפות שנשתנו מתחלתן: אם תכתיש. שכבר נכתשת היא על ידי בעילה ונשתנית כהריפות: להוציא נשיהם. נכריות בימי עזרא: שפחות חרופות בעלו דחייבין עליה איל אשם: ר' ישמעאל אומר. זו היא שפחה ודאי שאינה פדויה כלל: כל העריות מפורשות. בתורה והיאך חייבין משייר אין לנו שלא נתפרש בתורה אלא זו בלבד שבחציה שפחה וחציה בת חורין חייב ולא באחרות ורא"ב היינו ר' עקיבא (קא בעי) [כדאמרן] בגמרא לקמן: אי לא נפדתה יכול כולה לא נפדתה כלל ת"ל והפדה: ומאורסה לעבד עברי. דכתיב נחרפת לאיש דחרופה נמי היינו לשון קדושין כדאמר במסכת קידושין [ג]חרופתי (ידועתי) מאורסת לישראל ליכא למימר דכיון דחציה שפחה אסורה לבן ישראל אבל עבד עברי מותר בין בשפחה כנענית בין בישראלית: דברה תורה כלשון בני אדם. ולא נפדתה כלל: בשלמא ר' ישמעאל כו'. בשלמא לר' עקיבא לא איצטריך [ג]למימר ולא קמ"ל דבוחא דכיון דחציה בת חורין ראויה לינשא לעבד עברי אלא לר' ישמעאל לעבד עברי אמאי דכתיב כי לא חופשה מבכלל דהוא חופש. ראויה כנעני אלא עברי: בשלמא מתוך סבירא לי דדברה תורה כלשון בני אדם. כדאמרינן הברת תברת ר' אלעזר אמר דברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני דמברי כו': אם אינו ענין לדידיה האי כי לא חופשה דהא כתיב והפדה לא נפדתה תנהו ענין לדידיה דאינו חופש דהיינו כנעני הוא: אחד גדול ואחד קטן. או הזכר או הנקבה: קטן פטור. והבא על שפחה חרופה קטן חייב בתמיהא אמאי: וכאן בשפחה חרופה גדול נמי פטור כשהיא קטנה: מ"ט דהא מיקשינן להדדי כדאמרי' לעיל אם בביקורת תהיה היא והביא הוא את אשמו: גומר בשפחה מחייב. דאיכא שכבת זרע בגמר ביאה: קא מיכוונא (והא) מחייב בין היא ובין הוא: מ"ש דשכבת זרע כתיב. והיא אינה מורעת אלא בברוכה: ותו אי בשפחה קא ותנית ניעור כישן מאי ניהו לאו היינו ניהו מתכוין כשאין מתכוין. דניעור מתכוין וישן אינו מתכוין: [ד]אשמכרא. להא ברייתא הואיל וליבא לחוצה: עשו גומר בשלא בדרכה בשפחה.

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פי"ג מהלכות שגגות הלכה ד:
יב ב מיי' פי"ג מהלכות נזירות הלכה ח:
יג ג מיי' פ"ו מהל' שגגות הלכה ט:
ד [מיי' שם]:
יד ה מיי' שם הל' ו ופ"י מהל' תרומות הלכה ג:
טו ו מיי' פ"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה א:
טז ז מיי' שם הלכה ב:
יז ח מיי' פ"א מהל' ביאת מקדש הל' א:

מוסף רש"י

תוטיני. שם חכם (שבת עא.). **בשני תמחויין.** שני מיני תבשיל, אחד גלי ואחד סלוק (שם). **תמחויין מחלקין.** לאוכל שני זיתים בהעלם אחד בשני תמחויין לחייבו שתי חטאות (שם). **אחת שחרית ואחת ערבית.** כיון דהוה"ל שהות בינתים כדי לידע, הוה ליה כשתי העלמות (שבת קה.). **אין ידיעה לחצי שיעור.** ולא הוי ידיעה שבינתים לחלק שלא יצטרפו (לקמן טז:). **יש ידיעה לחצי שיעור.** לחלק כדי שלא יצטרף עמו חצי האחר (שבת קה.).

שיטה מקובצת

א] בטומאה אלא טבלתי תיבת אבל נמחק: ב] בטומאת מגע אמר רב נחמן אמר רב הלכה: ג] לא אמר ר' יהודה אלא: ד] לא נתכוונתי לעדות. והלשון תמוה דרוב עדות לא בעי כוונה דאין צריך לומר אתם עדי אלא בהוראה אבל בכל שאר עדות אם ראו הדבר אף בלא כוונת העדות יכולין להעיד וא"כ אמאי פטור כיון שראוי להעיד וצ"ע. הראש ז"ל: א]דילמא ר"ל לא היו זכורים בשעה שהשביעם. גליון מהרי"ו: ה] העלמות מחלקין והכא: ו] העלמות מחלקין אות ד' ומחיבה אבל עד תיבת ממין נמחק: ז] תמחויין מחלקין מהו אות ד' נמחק: ח] דאמרי אסיפא משני תיבת על נמחק: ט] מחלקין דמהו אות ד' נמחק: י] משום דאכלה בעין שני מינין בב': יא] ישהא האוכלן כאילו: יב] פרס אכל (תיבת חייב נמחק) אכל אוכלין כו' חייב. לא קאי אאוכלין טמאין ואמשקין טמאין דהא לית בהו טומאה דאורייתא אלא אשתה רביעית יין לבד קאי ואינך משום דין דשהה בכדי אכילת פרס תנינהו הכא א"נ י"ל דחייב אכולהו קאי ומאי חייב דקתני מכות מרדות. תוס': יג] ר' אליעזר אומר אם הפסיק בה או אם נתן לתוכו מים: יד] עי' בחדושין: טו] או דילמא לקולא. לפרש"י היכא דבלא הפסק הם שוים ר"מ ורבנן לפטור ביותר מכדי אכילת פרס וי"ש לפרש בע"א היכא דלא הפסיק אפילו כולי יומא מחייב בין לר' מאיר בין לרבנן ובהפסק פליגי דלר"מ פטור אם הפסיק אפילו פורתא כיון דלא אכלו בלי הפסק כדרך אכילת קליות ודרך לאכלו בסמוך זו לזו. תוס': טז] קאמר והכי קתני אות ד' נמחק: יז] אבל אי פסיק ביני אות ד' נמחק: יח] שישהא מתחילה ועד סוף בכדי אכילת פרס: יט] דהא בטומאה ישנה נמי איכא: כ] קרבן אמרינן הכי: כא] דאיכא טומאה אות ד' נמחק: כב] קדשים כדפי' לפי קמא: כג] עצמו פי' אבל אם נגע בטהרות של אחרים אין להם להאמינו: כד] כד דיש לו מיגו ולא משקר נפשיה רשיעא אמרינן דמה לו לשקר אבל: כה] בעודי בנזירות הס"ד: כו] וחייב בקרבן תיבת אתה נמחק: כז] תיבות שני חצאי זיתים ממין אחד חייב נמחק: כח] יהושע דלחומרא תיבות קמ"ל נמחק: כט] בה ברביעית יין שלא: ל] ולאחר שעה תיבת אותה נמחק: לא] אכילת קליות אחת ואחת בסמוך תיבת פרס נמחק: לב] קרבן ודכוותיה בעדים כשאין תיבת מטותיה ואות ו' נמחק: לג] עי' בחדושין: לד] לא קאי הס"ד:

א] נראה דצ"ל ואולי י"ל דר"ל דעי' שלא כוונו לעדות לא היו זכורים העדות בשעה שהשביעם.

א) ע"כ שייך לדף י' ע"ב. ג) נראה דצ"ל לא איצטריך קרא להפי דע"כ מיירי בעבד עברי דכיון דחציה בת חורין אינה ראויה לינשא אלא לעבד עברי. ד) ע"כ שייך לדף יא ע"א